

Ostrów Wielkopolski, dnia 06.02.2025 r.



Urząd Miejski
al. Powstańców Wielkopolskich 18
63-400 Ostrów Wielkopolski
tel.: 62 582 24 00
www.umostrow.pl

**Szanowny Pan
Damian Grzeszczyk
Przewodniczący Rady Miejskiej
Ostrowa Wielkopolskiego**

**MKZ.411.1.2025.EJ
L.dz.7904.2025**

Realizując art. 87 ust. 5 ustawy z dnia 23 lipca 2003 roku o ochronie zabytków i opiece nad zabytkami (Dz. U. z 2024 r. poz. 1292) przekazuję Radzie Miejskiej Ostrowa Wielkopolskiego sprawozdanie z realizacji w latach 2023-2024 „Gminnego Programu Opieki nad Zabytkami dla Miasta Ostrów Wielkopolski na lata 2023-2026”.

PREZYDENT MIASTA

Beata Klimek

Otrzymują:

1. Adresat,
2. Egzemplarz ad acta.

**SPRAWOZDANIE Z REALIZACJI
„GMINNEGO PROGRAMU OPIEKI NAD ZABYTKAMI DLA MIASTA
OSTRÓW WIELKOPOLSKI NA LATA 2023-2026 ”
W LATACH 2023-2024**



Ostrów Wielkopolski, luty 2025 rok.

Prezydent Miasta jest zobowiązany do sporządzenia programu opieki nad zabytkami na okres 4 lat i przedstawienia Radzie Miejskiej co dwa lata sprawozdania z realizacji programu (art. 87 ust. 1, ust. 5 ustawy z dnia 23 lipca 2003 r. o ochronie zabytków i opiece nad zabytkami, Dz. U. z 2024 z 2024 r., poz. 1292). Gminny Program Opieki nad Zabytkami dla Miasta Ostrowa Wielkopolskiego na lata 2023-2026 (zwany dalej Programem) przyjęty został przez Radę Miejską Ostrowa Wielkopolskiego Uchwałą Nr LVII/612/2023 z dnia 25 stycznia 2023 roku. Zgodnie z wymaganym terminem przedkłada się Radzie Miejskiej niniejsze sprawozdanie.

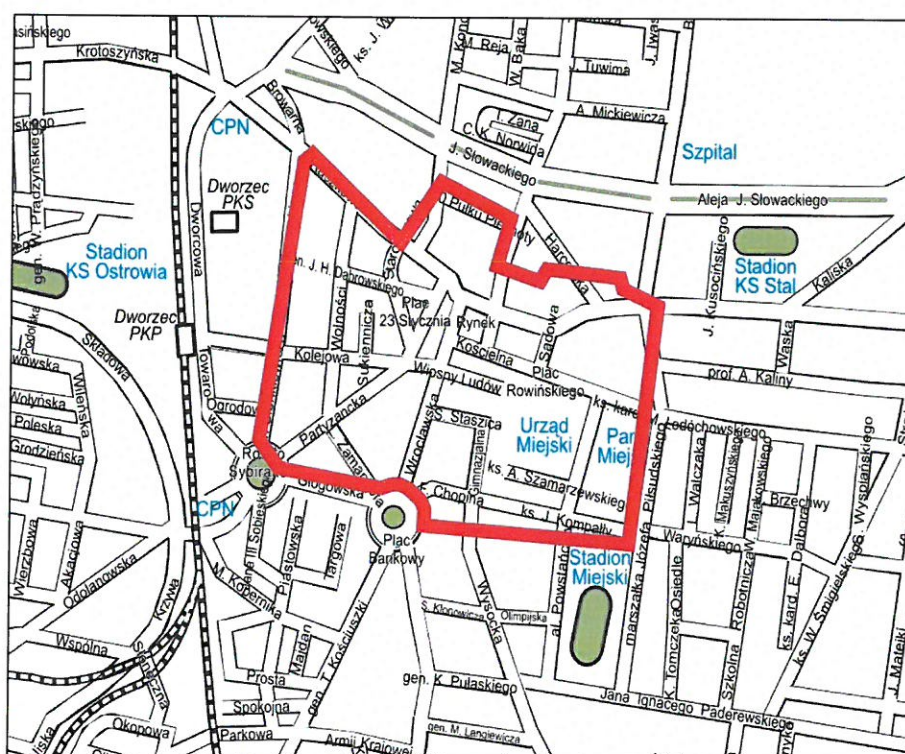
Program jest dokumentem polityki administracyjnej w zakresie podejmowanych działań dotyczących inicjowania, wspierania i koordynowania prac z dziedziny ochrony zabytków i krajobrazu kulturowego oraz upowszechniania i promowania dziedzictwa kulturowego. Wyznacza on w tym zakresie kierunki działań organizacyjnych, finansowych, promocyjnych i ochronnych. Program został opracowany zgodnie z założeniami polityki państwa w zakresie ochrony i opieki nad zabytkami, jak również uwzględnia treści dokumentów z poziomu krajowego, regionalnego i lokalnego w obszarze szeroko pojętego dziedzictwa kulturowego.

Spuścizna kulturowa jest ważnym aspektem życia społecznego, budowania tożsamości i wzbogacania świadomości. Obiekty zabytkowe stanowią cenny element kultury, który wpływa na kształtowanie otoczenia i oddziałuje na codzienną egzystencję. Dbłość o dziedzictwo powinno stanowić jeden z głównych czynników rozwoju życia społeczno-gospodarczego. Istotnym celem Programu jest dążenie do osiągnięcia odczuwalnej i akceptowanej społecznie poprawy w zakresie stanu zachowania i utrzymania obiektów zabytkowych znajdujących się na terenie miasta, szeroko pojmowanego zasobu dziedzictwa kulturowego oraz zachowania krajobrazu kulturowego. Ważne jest, aby poprawa ta dokonywała się przy partycypacji mieszkańców miasta, w różnych formach ich życiowej aktywności między innymi działań wynikających z prawa własności lub użytkowania obiektów zabytkowych. Obowiązkiem władz publicznych w tym względzie jest pobudzanie i usprawnianie mechanizmów regulujących kwestie tej opieki oraz tworzenie i wspieranie inicjatyw mających taką opiekę na celu, w granicach obowiązujących uregulowań prawnych.

Delegację ustawową do sprawowania ochrony i opieki nad zabytkami w Ostrowie Wielkopolskim daje:

1. Wpis obszarowy do rejestru zabytków.
2. Indywidualne wpisy obiektów do rejestru zabytków.
3. Gminna Ewidencja Zabytków.

Ad. 1. Obszar historycznego układu urbanistycznego miasta Ostrowa Wielkopolskiego objęty został prawną ochroną konserwatorską na podstawie decyzji z dnia 07.07.1993 roku nr 683/A Wojewódzkiego Konserwatora Zabytków o wpisie do rejestru zabytków, jako „układ urbanistyczny oraz archeologiczne warstwy kulturowo-osadnicze znajdujące się na obszarze miasta lokacyjnego Ostrowa wraz z otoczeniem stanowiącym strefę ochrony konserwatorskiej” (w granicach ulic: Wojska Polskiego, Sienkiewicza, Głogowskiej, ks. Jana Kompały, Józefa Piłsudskiego, 60 Pułku Piechoty i ulicy Raszkowskiej). Jest to założenie miejskie, skupiające zespoły budowlane, pojedyncze budynki rozmieszczone w układzie historycznych podziałów własnościowych oraz funkcjonalnych i archeologiczne warstwy kulturowo-osadnicze.



Obszar historycznego układu urbanistycznego miasta Ostrowa Wielkopolskiego wpisanego do rejestru zabytków pod numerem 683/A, decyzją Wojewódzkiego Konserwatora Zabytków z dnia 07.07.1993 r.
- strefa ochrony konserwatorskiej.

Ochrona w zakresie wpisu obszarowego obejmuje: układ przestrzenny miasta określony przez historyczne rozplanowanie placów i ulic, historyczny kształt i wielkość działek oraz ich sposób zagospodarowania, współzależności między zabudową a otwartą przestrzenią, a także wygląd zewnętrzny budowli określony skalą, rozmiarami, konstrukcją, materiałami, barwą i wystrojem. Prace konserwatorskie i roboty budowlane prowadzone na

powyższym obszarze lub przy obiektach wpisanych do rejestru zabytków podlegają uzgodnieniu konserwatorskiemu.

Ad.2. Na terenie miasta indywidualnym wpisem do rejestru zabytków objęto 52 obiekty (w tym zespoły sakralne, budynki użyteczności publicznej, kamienice, wille, domy), dla których sukcesywnie, w poprzednich latach sporządzono dokumentację konserwatorską tj. karty Ewidencyjne Zabytków Architektury i Budownictwa tzw. „karty białe”, które zawierają podstawowe dane (historię, opis formalno-stylistyczny, opis stanu zachowania, dokumentację graficzną - rzuty, materiał fotograficzny). Dokumentacja ta jest niezbędna do wpisania obiektu do rejestru zabytków. Stanowi również źródło dydaktyczne, z którego najczęściej korzystają studenci czy projektanci.

Ad.3. Zarządzeniem Nr 506/VIII/2019 z dnia 14.06.2019 r. Prezydenta Miasta Ostrowa Wielkopolskiego przyjęta została, po uprzednim uzgodnieniu przez WUOZ w Poznaniu Delegatura w Kaliszu, Gminna Ewidencja Zabytków w postaci kart adresowych zawierających podstawowe dane o obiekcie, jego fotografię oraz mapę z lokalizacją. Prowadzona jest zgodnie z rozporządzeniem Ministra Kultury i Dziedzictwa Narodowego z dnia 26 maja 2011 r. w sprawie prowadzenia rejestru zabytków, krajowej, wojewódzkiej i gminnej ewidencji zabytków oraz krajowego wykazu zabytków skradzionych lub wywiezionych za granicę niezgodnie z prawem (Dz. U. z 2021 r., poz. 56). Ewidencja ma charakter zbioru ruchomego, do którego można włączać, i z którego można wyłączać w oparciu o przepisy w/w rozporządzenia, obiekty. W okresie sprawozdawczym na wniosek właścicieli budynków z Gminnej Ewidencji Zabytków wyłączone zostały, ze względu na zły stan techniczny i degradację wartości artystycznych, 3 budynki. Obecnie w Gminnej Ewidencji Zabytków Miasta Ostrowa Wielkopolskiego ujętych jest 878 obiektów.

W celu wsparcia właścicieli obiektów zabytkowych w działaniach remontowych i konserwatorskich miasto od lat udziela dotacji na remonty przy zabytkach. Podejmowane wcześniej uchwały Rady Miejskiej Ostrowa Wielkopolskiego w sprawie udzielania dotacji z budżetu gminy na prace konserwatorskie, restauratorskie i roboty budowlane przy zabytkach zastąpione zostały uchwałą z 2021 r., w której, w związku z nowelizacją przepisów ustawowych, rozszerzono zapis o możliwość przyznania dotacji również budynkom ujętym w gminnej ewidencji zabytków. Dzięki przyznanym dotacjom wyremontowanych zostało wiele zabytkowych, cennych obiektów w mieście.

W okresie sprawozdawczym miasto udzieliło wsparcia na kwotę 535 418,32 zł. W 2024 roku Rada Miejska Ostrowa Wielkopolskiego przyznała dotacje na roboty budowlane, prace restauratorskie i konserwatorskie przy 6 obiektach. W odniesieniu do

czterech z nich Gmina Miasto Ostrów Wielkopolski uzyskała ponad 90% dofinansowanie z Rządowego Programu Odbudowy Zabytków, ustanowionego uchwałą Rady Ministrów nr 232/2022 z dnia 23 listopada 2022 r w kwocie 2 182 854,19 zł.

Dotacje pozwoliły na realizację zadań:

- Wymianę stolarki okiennej i drzwiowej wraz z pracami towarzyszącymi w budynku Konwiktu Arcybiskupiego przy ul. Ledóchowskiego 8,
stan przed:



stan po:

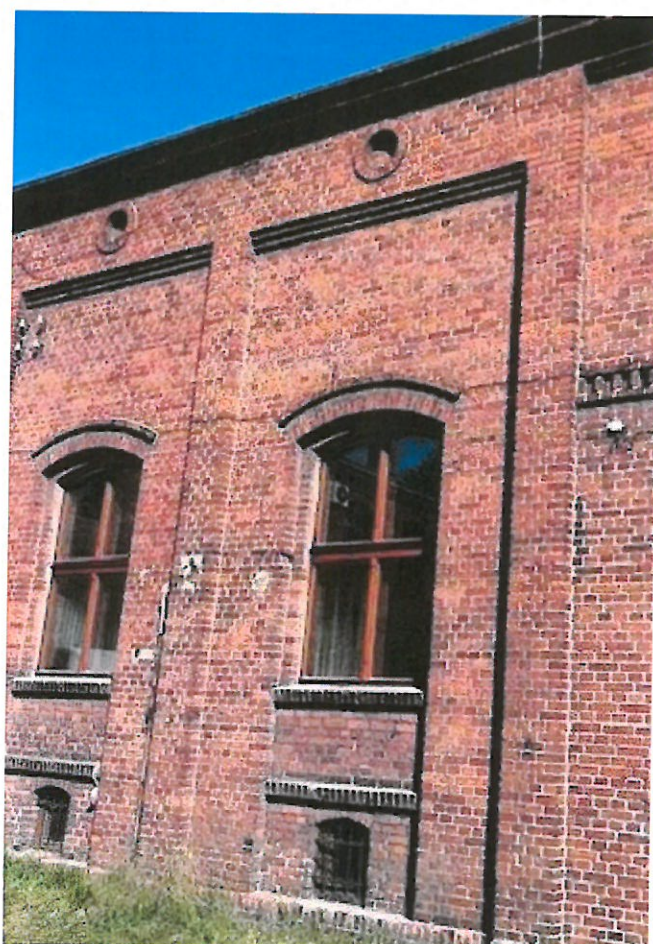


- Wymianę stolarki okiennej wraz z pracami towarzyszącymi w Domu Katolickim przy ul. Ledóchowskiego 4,

stan przed:



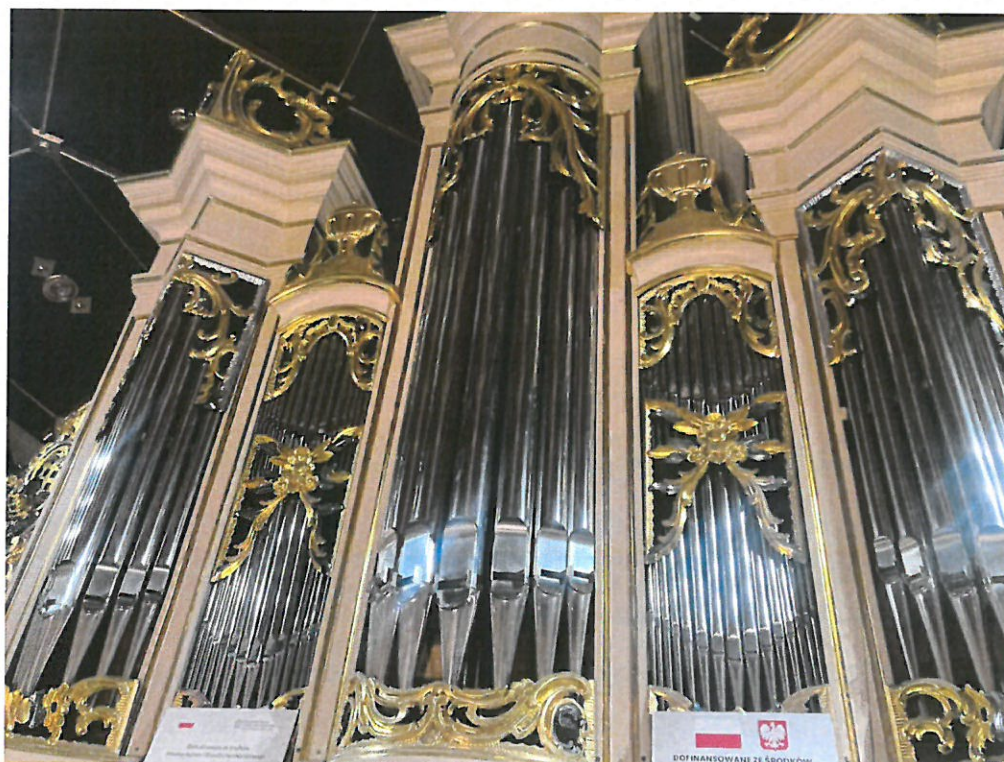
stan po:



- Prace konserwatorskie i restauratorskie przy organach w Kościele NMP Królowej Polski w Ostrowie Wielkopolskim, ul. Królowej Jadwigi 7, w fazie prac:



prace zakończone:



- Remont elewacji frontowej i dachu wraz z remontem klatki schodowej w budynku przy ul. Wrocławskiej 128,

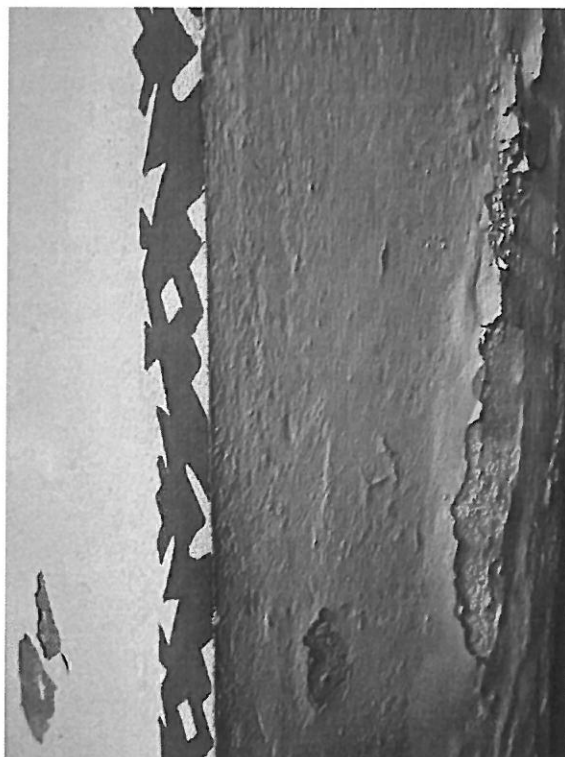
stan przed:



stan po:

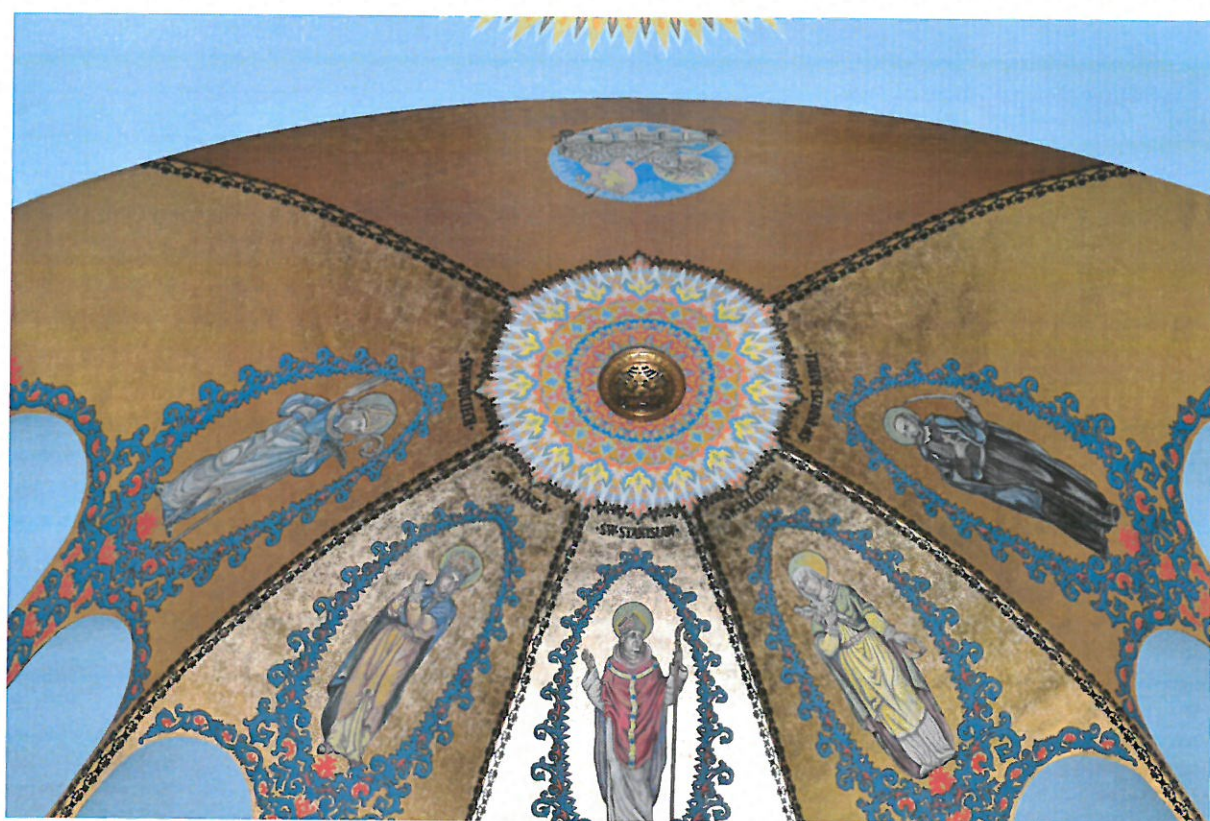
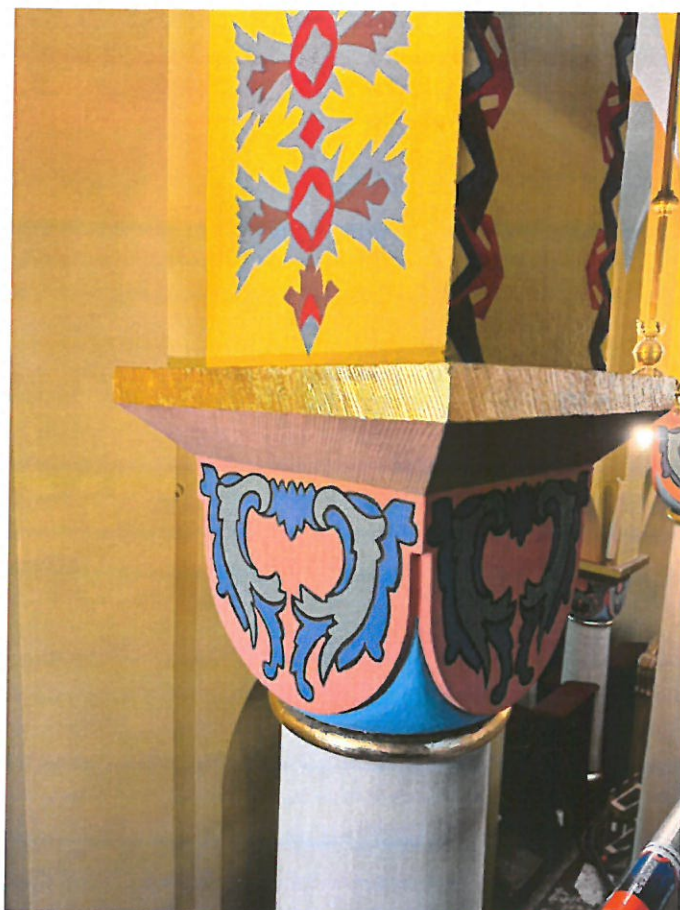


- Prace konserwatorsko-restauratorskie polichromii prezbiterium aut. Henryka Jackowskiego-Nostitza z 1929 r., w Kościele p.w. św. Stanisława Biskupa i Męczennika, stan przed:



stan po:





- Remont okien wraz z rekonstrukcją szkła witrażowego z wizerunkiem J. Gutenberga na klatce schodowej w kamienicy przy ul. Wrocławskiej 34.

stan przed:



stan po:



Podjęte prace budowlane i konserwatorsko-restauratorskie przy wyżej wymienionych obiektach zahamowały proces ich degradacji, przywróciły historyczną i artystyczną wartość zabytkom. Wykonane zostały zgodnie ze sztuką konserwatorską i założonymi w projektach i programach konserwatorskich pracami mającymi na celu uwzględnienie wartości odtworzeniowych w materiale, formie i funkcji zabytków.

Zadania z zakresu ochrony i opieki nad zabytkami realizuje w Ostrowie Wielkopolskim Miejski Konserwator Zabytków w oparciu o porozumienie Wojewody Wielkopolskiego oraz Prezydenta Miasta Ostrowa Wielkopolskiego w sprawie powierzenia Miastu Ostrow Wielkopolski spraw z zakresu właściwości Wielkopolskiego Wojewódzkiego Konserwatora Zabytków z dnia 19 maja 2022 r., które zastąpiło porozumienie z 2005 r. Do zadań Miejskiego Konserwatora Zabytków zgodnie z porozumieniem należy m.in.:

- 1) wydawanie decyzji, postanowień i zaświadczeń dotyczących zabytków określonych w Ustawie z dnia 23 lipca 2003 r. o ochronie zabytków i opiece nad zabytkami oraz przepisach odrębnych z wyłączeniem kompetencji zastrzeżonych do właściwości Wielkopolskiego Wojewódzkiego Konserwatora,
- 2) sprawowanie nadzoru nad prawidłowością prowadzonych badań konserwatorskich, architektonicznych, prac konserwatorskich, restauratorskich i innych działań przy zabytkach,
- 3) organizowanie i prowadzenie kontroli w zakresie ochrony zabytków i opiece nad zabytkami,
- 4) upowszechnianie wiedzy o zabytkach,
- 5) współpraca z innymi organami administracji publicznej, prowadzenie i aktualizacja podstawowej dokumentacji zabytków;

W latach 2023-2024 Miejski Konserwator Zabytków Ostrowa Wielkopolskiego prowadził nadzór nad pracami konserwatorsko-budowlanymi prac dotowanych przez miasto, o których mowa powyżej oraz innych, realizowanych przez inwestorów zewnętrznych, przy budynkach wpisanych do rejestru zabytków oraz usytuowanych w strefie konserwatorskiej, m.in.:

- budynek dawnego urzędu celnego, ul. Partyzancka 32,



- budynek dawnej octowni, obecnie minifabryka czekolady Wiosny Ludów 19



- Zameczek ul. Grabowska 93,
- kamienica Rynek 21,



- budynek ul. Raszkowska 56.



Miejski Konserwator Zabytków w okresie sprawozdawczym wydał łącznie 132 pozwoleń w tym 17 dotyczących prac przy budynkach wpisanych do rejestru zabytków, sporządził 86 informacji i opinii dot. prac przy zabytkach, zarówno ujętych w rejestrze, w Gminnej Ewidencji Zabytków oraz usytuowanych w strefie ochrony konserwatorskiej. Określał kierunki działania w związku z planowanymi zamierzeniami inwestycyjnymi. Ponadto wyrażał stanowisko w sprawach związanych z opracowaniem miejscowych planów zagospodarowania przestrzennego, opracowaniem decyzji o ustaleniu lokalizacji inwestycji celu publicznego czy warunków zabudowy. Miejski Konserwator Zabytków przeprowadzał planowane kontrole stanu technicznego, stanu zachowania, aktualnego użytkowania obiektów wpisanych do rejestru zabytków oraz w razie potrzeb dokonywał dodatkowych oględzin obiektów zabytkowych. Pełnił również nadzór nad robotami, na które wydał pozwolenia konserwatorskie oraz dokonywał odbioru prac przy obiektach znajdujących się w rejestrze zabytków. Prowadził też procedurę związaną z udzielonymi przez Radę Miejską Ostrowa Wielkopolskiego dotacjami celowymi na prace konserwatorskie, restauratorskie i roboty budowlane przy zabytkach wpisanych do rejestru zabytków.

Zadania z zakresu ochrony i opieki nad zabytkami wykonywane były zgodnie z założeniami programu i powierzonymi przez Wojewodę Wielkopolskiego Miastu Ostrow Wielkopolski sprawami z zakresu właściwości Wielkopolskiego Wojewódzkiego Konserwatora Zabytków, co potwierdziły okresowe kontrole dokonywane przez Wielkopolskiego Wojewódzkiego Konserwatora Zabytków. W realizację Programu wpisuje się również prowadzenie spraw w ramach istniejącego systemu finansowania zadań z zakresu ochrony i opieki nad zabytkami, zgodnie z podjętymi przez Radę Miejską uchwałami przyznającymi dotacje celowe na remonty zabytków.

Wspieranie prac remontowych i konserwatorskich najbardziej wartościowych i zagrożonych obiektów zabytkowych to jeden z priorytetów realizowanego Programu. Udzielanie dotacji pokrywającej część kosztów prac konserwatorskich, restauratorskich i robót budowlanych ma działanie stymulujące właścicieli zabytków, jest więc istotne dla ratowania dziedzictwa kulturowego oraz kształtowania atrakcyjnego - z poszanowaniem dla tradycji - wizerunku miasta. Należy więc dążyć do utrzymania systemu dotacji z budżetu miasta.

Podsumowując, wytyczne dotyczące zasadniczych kierunków działań Programu realizowane były w okresie objętym sprawozdaniem w miarę możliwych uregulowań prawnych, sprzyjających czynników ekonomicznych i dostępnych środków finansowych. W następnych latach należy sukcesywnie dążyć do realizacji kolejnych zadań Programu, a te, których nie uda się wypełnić w okresie obowiązywania obecnego programu, przewidzieć w Gminnym Programie Opieki nad Zabytkami dla Miasta Ostrowa Wielkopolskiego na kolejne lata.

Prezydent Miasta Ostrowa Wielkopolskiego

PREZYDENT MIASTA

Beata Klimek

Sporządził:

Miejski Konserwator Zabytków

dr Ewa Janiszewska